

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten
Johan Bohlin

BESLUT

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Måns-Olasberg, Torsby kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Måns-Olasberg som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gräns kommer att bestämmas genom en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1, och har föreskrifter samt skötselplan enligt nedan.

Naturreservatets namn skall vara Måns-Olasberg.

Syfte

Syftet med naturreservatet Måns-Olasberg är att:

- bibehålla gynnsam bevarandestatus för den utpekade naturtypen örtrik, näringsrik skog med gran av fennoskandisk typ
- bibehålla inslaget av lövträd i barrskogen
- bevara lämningar av torpet Övre Tihola och andra spår efter tidigare brukning i området såvida det inte motverkar bibehållandet av gynnsam bevarandestatus för den utpekade naturtypen enligt Natura 2000
- göra området tillgängligt för besökare

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga luftledning,
4. uppföra stängsel eller annan hägnad,
5. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
6. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Punkten A2 utgör inte hinder för underhåll och reparation av befintlig väg vid områdets gräns i väster.

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i, reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. framföra fordon,
5. utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C4 utgör inte hinder för:

- terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs
- fordonstrafik på befintlig skogsbilväg

I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltningen eller för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen.

Ovan angivna inskränkningar under A ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4).

BAKGRUND**Beskrivning av naturreservatet**

Måns-Olasberg är en långsträckt och markerad bergrygg i nord-sydlig riktning. På östra sidan av bergryggen sluttar berget brant ned mot Tiholatjärn och Granån. På västra sidan är sluttningen ned mot Stormyrbäcken något flackare. Merparten av området har en cirka 100-årig frodig granskog med variation av lågört- och högörttyp. Speciellt på den branta östra sidan finns mer markant påverkan av hyperit med förekomst av t ex brudborste, kärrfibbla, liljekonvalj, blåsippra och kransrams. I norra delen finns en mycket sydlig förekomst av torta. Områdets skog utgörs till ungefär 90 % av gran, som på den östra sidan ställvis är mycket grov. Varierande inslag finns av framför allt gamla sälgrar, aspar och rönnar, vilka många har en rik epifytflora med t ex skrovellav, lunglav, korallblylav och västlig njurlav. Lunglav har noterats på mer än 30 aspar. De talrika lövträden är alla gamla eller döende vilket tyder på att här tidigare var en mer öppen miljö med gles-luckig skog. Med tanke på det närliggande torpet har sannolikt hela området påverkats av t ex bete, svedjebruk och betesbränning. Dagens skog har förhållandevis gott om grova granlångor samt enstaka högstubbe av löv. På några granlångor hittades ullticka, och på asplångor fanns veckticka. Den begynnande naturskogskaraktären märks mest i partier som har en mer olikåldrig skog, samt på de magrare högsta partierna med luckig skog och senvuxna träd. Här fanns violettgrå tagellav på flera granar.

På västra sidan bergryggen finns mer öppna partier i form av kalhyggen och ungsogar. Även här finns en tydlig påverkan av kalkförande berggrund på fältskiktet med förekomst av bl skogsvicker, häckvicker och vårärt. Här syns också var de tidigare inägorna funnits. Där det gamla torpet stod finns fortfarande kvar en öppen yta med ängsvegetation. Från det öppna lilla gårdstunet är utsikten söderut milsvid och betagande.

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)* 40 ha

Naturreseptatet berörs av följande intressen:

- Riksintresse Natura 2000, SE 0610188
- Fornlämning, RAÄ nr 124

Historik

Enligt sägnen var det finnen Tiainen som i början av 1700-talet började bruka markerna vid torpet. Den förste dokumenterade brukaren på Övre Tihola (som Måns-Olasberg hette på den tiden) var Henrik Mattson som bodde här någon gång på mitten av 1800-talet. Efter nämnde Henrik Mattson togs torpet över av Paulus Mattson som bodde här fram till 1907 då det köptes av Rottneros bruk. Den siste brukaren, Johan Svedlund, var arrendator under Rottneros bruk. Svedlund och hans maka hade tillsammans sex barn; Sven, Werner, Viktoria, Vera, Vira och Vanda. Svedlunds fanns kvar på torpet fram till ungefär 1940.

De näringsrika markerna på Måns-Olasberg har under cirka 200 år påverkats av jord- och skogsbruksaktiviteter som plockhuggning, vedhuggning, svedjebruk, betesbränning, bete, slåtter och åkerbruk. Detta har givetvis påverkat de nuvarande naturvärdena på så vis att vissa arter finns här på grund av den tidigare brukningen, och andra arter trots den tidigare brukningen.

MOTIVERING**Motiv till skydd**

Skogen på Måns-Olasberg är till allra största delen granskog med en mosaik av låg- och högrttyp. På grund av näringstillgången i marken har en stor del av länets näringsrika granskogar omförts till betes-, ängs- eller åkermark, eller påverkats av modernt skogsbruk i så pass stor omfattning av naturvärdena gått förlorade. Det är därför av särskilt intresse att bevara de få kvarvarande örtrika granskogar där vi idag har naturskogsliknande kvaliteter och förekomst av rödlistade arter. Trots ett par hundra år av extensiv påverkan av jordbruk finns höga biologiska kvaliteter i skogen på Måns-Olasberg. Den örtrika granskogen är en värdefull skogstyp också i ett europeiskt perspektiv, och den är därför utpekad som en del i det europeiska nätverket för skyddad natur, Natura 2000.

Proportionalitetsprincipen

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet, och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen i reservatet är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

ÖVRIGT**Ärendets handläggning**

Under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering avgränsades en 43 hektar stor nyckelbiotop på Måns-Olasberg. I början av 2000 kontaktades länsstyrelsen av dåvarande markägaren med en förfrågan om möjlighet till ekonomisk ersättning för nyckelbiotopen. Efter besök i fält och samråd med Naturvårdsverket beslutade länsstyrelsen att områdets kvaliteter borde bevaras genom bildande av naturreservat. Efter ett bra samarbete med markägaren kunde avtal om intrångsersättning tecknas i december 2000.

Beskrivning av reservatets gränser

Från områdets sydvästra hörn följer gränsen skogsbilvägen fram till vägslut. Därefter fortsätter gränsen i den lilla traktorvägen mot norr och sedan nordost. Efter cirka 500 meter på traktorvägen viker gränsen av från denna och följer i en nästan rak linje mot norr, ungefärligen den uträtade beståndsgränsen mellan ung och gammal skog. Från avvikelsen vid traktorvägen löper gränsen cirka 600 meter norrut innan den längst i norr svänger av mot nordväst och väst för att löpa runt befintlig gammalskog.

På östra sidan följer gränsen en något uträtad beståndsgräns ned till Tiholatjärns nordvästra strand. Gränsen går därefter rakt över tjärnen till den punkt där fastighetsgränsen mellan Bredsjön 1.40 och 1:39 kommer fram till stranden.

Digitalt underlag finns att tillgå på Länsstyrelsens miljöenhet

Yttranden från remissinstanserna

Wermlands Ornitologiska Förening påpekar, med tanke på eventuell störning av häckande fåglar, vikten av en inventering av fågellivet innan någon led dras genom området. Ulf T. Carlsson påpekar också behovet av en fågelinventering i området.

Torsby kommun har inget att erinra mot bildande av naturreservatet, och poängterar betydelsen av en fortlöpande dialog med berörda parter.

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Skogsvårdsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservat då det till stora delar rör sig om en naturskogsartad granskog av örtrik typ, en skogstyp som är mycket ovanlig i dagens Värmland.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kerstin Wallin. Föredragande har varit avdelningsdirektör Johan Bohlin. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och länsantikvarie Göran Wettergren.

Kerstin Wallin

Johan Bohlin

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Registeruppgifter
4. Skötselplan
5. Artlista
6. Hur man överklagar

2004-03-29

Dnr 511-7817-00

**Länsstyrelsen
Värmland**Miljöenheten
Johan Bohlin**Sändlista**

Allan Skanse, Box 139, 685 23 Torsby

Olof Thunberg, StoraEnso, Box 153, 685 24 Torsby

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro län, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Torsby kommun, 685 80 TORSBY

Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Lars Schütt, Spelnäsgatan 9, 654 69 KARLSTAD

Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

PLAN

KME

Lantbruks- och Fiskeenh.